

Lunds Universitet, Campus Helsingborg
Socialhögskolan
SOL 066
Vårtermin 2005

Ungdomars säkerhet på Internet

(Uppfattade risker och ansvarsbördan.)

Författare: Brorsson, Jeccika

Perkins-Svensson, Sandra

Handledare: Tops, Dolf

ABSTRACT

The purpose of this paper has been to explore how Internet is perceived, with reference to youth, risk and responsibility, by a section of the population in North-West Skåne in Sweden. The questions central to our area of interest were:

- Where does the responsibility for a safe Internet environment lie?
- What measures are believed to be able to make Internet safer?
- Are the opinions about safety on the Internet affected by an individual's knowledge and experience of the Internet?
- Is there an awareness of which institutions are involved in Internet safety?

We compared the results of our survey with earlier surveys done by SAFT and Eurobarometer. Additionally we compared various categories such as gender and age to discover any patterns within the groups.

There is a clear conflict in the answers given by the group we studied, between the desire to have access to all the information and experiences Internet has to offer and the desire to protect youth from inappropriate content and/or influences from unknown sources. While we did find concern regarding issues of safety we did not find any indication of 'moral panic'.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sidan

FÖRORD

1. PROBLEMFÖRMULERING	5
1.1 Syfte	7
1.2 Frågeställningar	7
1.3 Metod och urval	7
1.3.1 Avgränsning	7
1.3.2 Metod	8
1.3.3 Urval	9
1.3.4 Tillvägagångssätt	9
1.3.5 Etiska frågor	10
1.3.6 Källkritik	10
1.4 Fortsatt framställning	10
2. TIDIGARE FORSKNING	11
2.1 Medierådet	11
2.2 SAFT	12
2.3 Eurobarometern	12
3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	14
3.1 Risksamhället	14
3.2 Expertsystem	14
3.3 Urbäddningsmekanismer	15
3.4 Tillit	15
3.5 Struktureringsteori	16
3.6 Moralisk panik	16
4. PROBLEMAVHANDLING	17
4.1 Redovisning av frågeställningar	17
4.1.1 Var uppfattas ansvaret för en säker Internet miljö ligga?	17
4.1.2 Hur tror respondenterna att Internet kan göras säkrare?	19
4.1.3 Påverkas respondenternas säkerhetsuppfattning av egen vana och erfarenhet?	20
4.1.4 Finns det en medvetenhet kring befintliga kontrollorgan bland respondenterna?	24
4.2 Redovisning av övrig empiri	26
4.2.1 Vilket av följande påståenden är mest korrekt angående ungdomars säkerhet på Internet?	26
4.2.2 Vilka av nedanstående alternativ anser Du finns i tillräckligt stor Internetanvändning?	27
4.2.3 Vilket är det starkaste argumentet enligt Er för att erbjuda ett begränsat Internetutbud?	29
4.2.4 Vilket är det starkaste argumentet enligt Er för att erbjuda ett så fritt Internet som möjligt?	30
5. SAMMANFATTNING	32

6. SLUTDISKUSSION	34
7. REFERENSER	37
8. BILAGOR	39
8.1 Bilaga 1, Tabeller	39
8.2 Bilaga 2, Enkäten	43

FÖRORD

Den negativa nyhetsrapporteringen om Internet fick oss att fundera över vad gemene man egentligen tyckte och tänkte, hur influerande är medias rapportering egentligen? Stora rubriker om missöden på Internet fångade vårt intresse. Samtidigt så undrade vi över vems ansvar säkerhet på Internet är. Vilka instanser som arbetar med reglering och kontroll av Internet fick vi leta upp. Vi hade ingen aning om vilka de var eller var de fanns. Det vi hittade var Medierådet, en kommitté som inrättades 1990 och lyder under Utbildnings- och kultur departementet.

När vi såg vilka uppgifter de hade blev vi ännu mer nyfikna. Varför har vi inte hört talas om dem tidigare? Finns det fler i vårt samhälle som inte hört talas om Medierådet och deras arbete? Deras uppgiftsområde, som vi redovisar för längre fram i uppsatsen, är det vi har diskuterat sedan vi beslutat oss för att skriva om detta ämne. Internet är ett mysterium, av olika skäl, för många människor. Även experter på Internetinnehåll har svårt att hålla sig á jour med utvecklingen då Internet är föränderligt och i konstant expansion.

Vi vill tacka alla individer som tog sig tid att besvara vår enkät samt IKEA Helsingborg och Konsum som tillät oss inhämta empiri från deras kunder. Ett riktigt stort tack vill vi rikta till Mattias Johnsson, serviceansvarig på El-giganten, som räddade vårt arbete när datorn havererade.

Tack också till Stefan Persson, som hjälpte oss att handskas med statistiken, vår handledare Dolf Tops, som har bidragit med kloka råd och tips på uppsatsens utformning samt Karin Brorsson, för all hjälp med praktiska göromål. Slutligen sänder vi en tacksamhetens tanke till våra nära och kära som stått ut med oss under uppsatsskrivningen.

1. PROBLEMFORMULERING

Kommunikationsteknikens snabba utveckling under slutet av 1900-talet fram till nu har lett till en del problem för de generationer som inte är uppväxta med IT-tekniken. Generationer födda på 60- och början av 70-talen är generellt sett inte lika kunniga och vana vid datorhantering som de födda på 1980 och 1990-talen. I en SoU-rapport från 2000 utförd av Tina Linnakivi på uppdrag av Näringsdepartementet, uppgav nästan alla i åldersgruppen 15 till 24 år att de under 1998 använt en dator, medan endast en femtedel av dem som var äldre än 65 år svarade det samma (Linnakivi, 2000). Generellt menar undersökningarna att ju äldre man är desto sämre Internet kunskaper har man. Bristande kunskap om alla möjligheter som finns på Internet gör att ungdomar, enligt de undersökningar vi har tagit del av, har mindre tillsyn när de surfar än när de ger sig ut på 'stan' med kompisar (www.saftonline.org) (www.europa.eu.int/comm/public_opinion/index_en.htm).

För många av dem som vi kallar vuxna i dagens samhälle är chatterum ett obekant forum och/eller något som ungdomar håller på med, ungefär som heta linjen var när det begav sig på 1980-talet. Bilden som media utmålar visar Internet som både himmel och helvete. Det går att hitta allt på nätet, bra och dåligt. Det dåliga är det som oftast hamnar i fokus i media. Pedofiler som härjar ostört på nätet ger samhället kalla kårar. Exemplet är många där tidningarna kräver åtgärder men preciserar sällan vad det är de vill ska hända bara att något *måste* hända (Internet 1).

Utvecklingen av Internet har lett till att ett nytt socialt rum och ett nytt sätt att kommunicera på har introducerats. Det etablerade samhället kan inte utöva social kontroll lika effektivt på Internet som ute i samhället varför Internet kan ses som en ungdomars frizon, jämför Ohlsson (1997, s 96) där han refererar till gatan och parken som frizoner, där de slapp överhetens övervakning och krav på produktion av social mening.

Den virtuella verkligheten ställer höga krav på tillit till experter. Många som inte är uppväxta med IT-teknik har svårt att ta till sig informationen som finns för att kunna bedöma och göra riskkalkyler (SAFT; Safety Awareness, Facts and Tools) Farorna och riskerna går inte att ta på som i den verkliga världen utan existerar endast som

flyktiga bilder och texter i en konstant föränderlig 'nätvärld'. Det finns inga varningsskyltar som berättar om kommande fara. Det finns inga geografiska områden speciellt utmärkta som farliga eller riskfyllda och ingen polispatrull att flagga ner om behov av hjälp uppstår. Ingen tid på dygnet är mer farofylld än en annan. Tid och plats har förlorat sina fotfäste, hela världen är tillgänglig dygnet runt. Experterna på området är oftast tekniskt kunniga människor men deras syfte är inte att säkerställa miljön på Internet utan att se till att ingenting havererar.

Undersökningar som SAFT (www.saftonline.org) och Eurobarometern (www.europa.eu.int/comm/public_opinion/index_en.htm)

pekar på att vuxna har betydligt mindre insyn, samt att möjligheterna att kontrollera ungdomars beteende på Internet försvåras av att många av de vuxna i det etablerade samhället inte är så tekniska kunniga och spenderar inte lika mycket tid på Internet som ungdomarna gör. Enligt dessa undersökningar är reglerna för att vara ute i samhället strängare än de regler som gäller för att vara ute på nätet. Vuxna anser enligt dessa undersökningar att det finns risker förknippade med att surfa på Internet men generellt vet inte människor riktigt vad dessa risker är eller vad de innebär. Det framgår även att samhället vill att ungdomarna ska vara trygga när de använder Internet. Problemet är att undersökningarna pekar på att vuxna verkar föredra att andra instanser (och inte de själva) ska ha ansvaret för att informera om riskerna medan ungdomarna vill få informationen från sina föräldrar (ibid.).

I vår undersökning frågar vi respondenterna om de känner till någon instans som arbetar med säkerhet på Internet och vem som ska ansvara för att det sker en förändring samt hur denne ska ske. En stor del av ansvaret vilar på Medierådets axlar men är det någon som vet det? Vi kommer att fördjupa oss i Medierådets arbete längre fram i uppsatsen.

Vårt mål med uppsatsen är inte att fastställa om Internet är en säker miljö att vistas i för ungdomar eller ej. Det vi undrade över var människors generella uppfattning om faror och risker på Internet. Om nu Internet upplevs som 'farligt' vad ska hända för att trygga den virtuella verkligheten för samhällets unga?

1.1 Syfte

Vårt syfte med denna uppsats är att ta reda på hur en slumpmässigt utvald grupp respondenter i Nordvästra Skåne upplever förekomsten av säkerhet och faror för ungdomar på Internet. Hur ungdomarnas säkerhet på Internet ska hanteras samt var ansvaret för säkerheten bör ligga enligt respondenterna?

1.2 Frågeställningar

- Var uppfattas ansvaret för en säker Internetmiljö ligga?
- Hur tror respondenterna att Internet kan göras säkrare?
- Påverkas respondenternas säkerhetsuppfattningar av egen vana och erfarenhet?
- Finns det en medvetenhet kring befintliga kontrollorgan bland respondenterna?

1.3 Metod och urval

För vår undersökning valde vi att använda oss av en kvantitativ metod. Den kvantitativa metodens utgångspunkt är att analysera de observerade förhållandena objektivt. Syftet med en kvantitativ metod är att samla in information som på något sätt kan kvantifieras (Holme och Solvang, 1997). Då vi ville ha statistik för vidare analys av eventuella mönster valde vi att genomföra en enkätundersökning.

Det har inte blivit något externt bortfall (dvs. respondenter som inte har fyllt i enkäten efter att ha mottagit den) varför vi inte har tagit hänsyn till detta i vår analys av resultatet. En del respondenter har hoppat över frågor vilket har resulterat i ett visst internt bortfall som varierar mellan 0-2 i de olika frågorna. Redovisning av internt bortfall ges i tabellerna under uppsatsens gång.

1.3.1 Avgränsning

Avgränsning utifrån ålder har skett då enkäten har erbjudits till alla de individer som vi har antagit vara tonåringar eller vuxna och som har varit på samlingsplatserna. Vi har inte vänt oss till personer under 15 år, i de fall då vi varit tveksamma har vi frågat den tilltänkta respondenten om dennes ålder. Urvalet är slumpmässigt och med en minimal påverkan från oss för att få en uppfattning om hur inställning till ungdomars användning av Internet ser ut i respondentgruppen. Någon geografiskt baserad

avgränsning enligt hemort har inte gjorts utan istället har den geografiska avgränsningen baserats på människor som befanns sig i Nordvästra Skåne vid tidpunkten för undersökningen samt som kunde svenska. Någon närmare geografisk avgränsning anser vi inte är nödvändig då mediet vi frågar om själv saknar gränser.

1.3.2 Metoden

Metoden består av en anonym enkätundersökning. Tjugo frågor var kvantitativa och tre var av kvalitativ karaktär med öppna svar. Enkäten provades på en liten grupp respondenter för att kontrollera förståeligheten och tidsåtgången. De kvantitativa svaren matades in manuellt i datorprogrammet SPSS och de öppna svaren i en databas efter gruppering till nyckelord. Några av kommentarerna har redigerats för läsbarhetens skull. Bearbetningen har därefter skett enligt traditionell statistik metodik (Holme och Solvang, 1997).

Den kvantitativa metoden är välstrukturerad men oflexibel. Dessutom utgår kvantitativa studier i högre grad från forskarens idéer om vilka dimensioner och kategorier som skall stå i centrum. Styrkan ligger i att det går att generalisera informationen som kommer fram. Svagheten är att det inte finns någon garanti för att den information som framkommer är relevant för den frågeställning som är uppsatt (tex. vad respondenten har tänkt när de har svarat) (Holme & Solvang, 1997 s 81).

De kvalitativa frågorna med öppna svar har en styrka i att respondenten fritt kan återge sin egen åsikt. Då kan vi ställa frågan; Hur giltiga är svaren för andra? (ibid.) Vi har ökat validitet genom att ha öppna frågor utöver de slutna frågorna.

Reliabiliteten (mätinstrumentets pålitlighet) av vår enkät anser vi vara god då vi har provat ut den på en testgrupp med bra resultat samt närvarat vid ifyllnad. Antalet respondenter blev något mindre än önskat men vi anser inte att detta har påverkat resultaten i någon nämnvärd utsträckning. Vår möjlighet att generalisera resultatet är mindre god då respondenterna var slumpmässigt utvalda och ingen förbestämmd stratifiering skett. Underlaget är litet men vi kan dock jämföra vissa av våra resultat med tidigare publicerad forskning i ämnet såsom SAFT och Eurobarometern (www.saftonline.org, www.europa.eu.int/comm/public_opinion/index_en.htm) som har ett mycket större underlag.

Ur validitetssynpunkt kan vi inte vara säkra på vad alla respondenter har menat med sina svar trots att vi har testat enkäten på en mindre grupp innan undersökningen. För att kompensera detta har vi varit på plats och uppmuntrat respondenterna att fråga oss om något har varit oklart.

1.3.3 Urval

Då vi är boende i Nordvästra Skåne har vi valt att geografiskt avgränsa undersökningen till regionen Nordvästra Skåne av praktiska och resursmässiga skäl; närmare bestämt Helsingborg och Åstorps kommun. Respondenter som har svarat på enkäten befann sig på insamlingslokalerna i de båda kommunerna.

Vår ambition var att få ett så diversifierat underlag som möjligt. För att uppnå detta valde vi ut flera olika offentliga platser att stå och samla in svaren på under olika tider på dagen. Exempel på insamlingslokaler är Ikea, olika Konsumbutiker och träningslokaler i Helsingborgs och Åstorps kommun. Några olika arbetsplatser och studielokaler gav oss tillåtelse att dela ut enkäten men för att säkerställa respondenternas anonymitet låter vi dessa vara onämnda.

1.3.4 Tillvägagångssätt

Frågeformuläret bestod av sju A4-sidor med tryck på ena sidan och 25 frågor (se bilaga 1). Efter testning på en mindre grupp för att kontrollera tidsåtgång och förståelse utfördes fältundersökningen under vecka 17 och 18, 2005.

Respondenterna tillfrågades om de hade tio minuter för att svara på en enkät. Vi valde alltid platser där respondenterna kunde sitta ner för att fylla i enkäten. Vi hade skrivplatta med klämmor och pennor för att underlätta och gav muntliga förtydligande av definitioner, poängterade att förkunskaper inte var något krav samt kunde svara på eventuella frågor.

Vår tanke från början var att enkäten skulle resultera i ett lätthanterbart till stor del kvantitativt material som kunde analyseras med hjälp av statistikprogrammet SPSS. Det visade sig att SPSS var komplicerat att arbeta med och tog mycket tid i anspråk. Vidare uppstod ett allvarligt problem datorn vi arbetade på havererade vid slutet av

vår statistikbearbetning och mitt i uppsatsskrivningen. Vi lyckades extrahera datan men mycket tid gick förlorad, vikten av backup är numera uppenbar.

1.3.5 Etiska spörsmål

Att delta i denna undersökning var helt frivillig och anonymiteten var säkrad då vi inte frågade respondenterna om deras namn eller hemvist och inte heller redovisa vilka arbetsplatser eller studielokaler vi har besökt. Efter avslutad uppsatsskrivning har den insamlade empirin förstörts för att säkerställa respondenternas anonymitet.

1.3.6 Källkritik

Den information som vi har inhämtat gällande Eurobarometern, SAFT och Medierådet från källor på Internet anser vi ha en hög trovärdighet då det rör sig om officiella hemsidor från EU och svensk myndighet.

De tidningsartiklar som vi refererar till från Dagens Nyheter och Aftonbladet bedömer vi inte ha lika hög trovärdighet då det rör sig om källor som kan vara partiska eller bara presenterar en sida av historien. Dessa har vi använt för att belysa hur och vilken typ av information som sprids men även för att vi ville se om deras rapportering hade någon effekt i vår respondentgrupp. Den litteratur vi har refererat till används i stor utsträckning inom undervisning på Universitetsnivå varför vi bedömer trovärdigheten som god.

1.4 Fortsatt framställning

I kapitel 2 tar vi upp den tidigare forskningen som består av undersökning utförda i Sverige men även Europa. Vi har använt oss av materialet som rör Sverige och svenska förhållanden. Därefter följer de teoretiska utgångspunkterna i kapitel 3 som vi kommer att tillämpa under vår bearbetning av empirin och slutdiskussionen. Efter vår redovisning av de teoretiska begreppen går vi vidare i kapitel 4 med problemavhandlingen Den första delen av problemavhandlingen besvarar frågeställningarna vi utgick ifrån. Den andra delen av problemavhandlingen behandlar övrig empiri som hör till syftet eller belyser intressanta resultat. Avslutningsvis har vi en kort sammanfattning i kapitel 5 med en diskussion kring resultat samt några egna reflektioner i kapitel 6.

2. TIDIGARE FORSKNING

2.1 Medierådet

Rådet mot skadliga våldsskildringar är Medierådets formella namn. Rådet inrättades 1990 som en kommitté utan tidsbegränsat uppdrag och utan ett betänkande som slutmål (www.medieradet.se). När rådet inrättades var Internet inte så omfattande som det är idag utan fokus låg mer på våldsamma dataspel och videofilmer. I det ursprungliga direktivet 1990 nämns inte Internet utan endast att rådet ska ” följa marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen” (Dir. 1990:40).

Internet inlemmas i rådets uppdrag 2003 med ett tilläggsdirektiv (Dir. 2003:75). I detta tillägg skrivs även att ”rådet skall arbeta utåtriktat och resultatinkriktat” (ibid.). Rådet arbetade dock aktivt med Internetfrågor även före 2003 års direktiv.

September 2002 blev Medierådet svensk partner i SAFT (Safety, Awareness, Facts and Tools) ett EU-projekt som syftar till att skapa en säkrare Internetanvändning bland barn och ungdomar. I det nya direktivet slås det fast att Medierådet ska vara ett expertorgan när det gäller medieutvecklingen och dess konsekvenser för barn och ungdomar (Dir. 2003:75). Det är även rådets uppdrag att fortlöpande ge lättfattlig information om de framsteg som görs inom forskningen (Dir. 1990:40).

Deras uppgift är som följer nedan hämtat ifrån Medierådets hemsida:

- att vara expert på medieutvecklingen och dess konsekvenser för barn och unga
- att följa forskningen om mediepåverkan samt sprida fakta och ge vägledning
- att driva på mediebranschernas självreglering
- att verka för ökad mediekunskap i skolan
- att följa den internationella utvecklingen och delta i internationellt samarbete på området
- att skydda och stärka barn och unga i det nya medielandskapet genom samarbete med andra aktörer (www.medieradet.se)

Under detta arbetes gång har Utbildnings- och kultur ministern Leif Pagrotsky och statliga Medierådet lanserat ett Internet test för att höja medvetenheten bland unga och deras föräldrar om vad ungdomar kan möta på Internet. En del av testet publicerades i tidningen Aftonbladet 050505, vi har dock utgått ifrån det fullständiga testet som finns på Medierådets hemsida (www.medieradet.se). Testet består av 3

delar och görs på nätet, det nås via en länk på Medierådets hemsida. Ljudeffekter och grafik samt ett diplom när man är färdig syftar till att göra det roligt men även utbildande. Varje svar kommenteras och när man svarar fel får man försöka tills det blir rätt svar (ibid.).

2.2 SAFT, Safety, Awerness, Facts and Tools

SAFT är ett samarbetsprojekt finansierat av EU. Projektet består av 7 partners i 5 länder (Sverige, Danmark, Norge, Island och Irland). Projektet är tänkt att utbilda barn och ungdomar i syfte att minska riskbeteende på Internet. SAFT vill lära barn och ungdomar att bli ansvarsfulla Internet användare genom utbildning om oriktig information, skadligt material, påträngande reklam och kränkningar online. SAFT vill samtidigt betona de positiva sidorna av Internet bruk bland unga (www.saftonline.org).

SAFT har genomfört en större undersökning med över 10 000 respondenter i syfte att kartlägga barn och ungdomars riskbeteende på Internet. Undersökningen genomfördes under tiden siste januari till första mars 2003 i de 5 medlemsländerna. Av respondenterna var 4700 vuxna som intervjuades per telefon och resterande var barn och ungdomar som fyllde i en enkät under lektionstid (ibid.).

Undersökningen visar att Sverige ligger i täten bland de länder som kan erbjuda hög tillgång till Internet både i skolan och i hemmet bara Nederländerna har högre täthet.

Enligt undersökningen anser sig 46 % av de svenska respondenterna behöva information om hur de ska skydda sitt barn mot olagligt och skadligt innehåll på Internet. 41 % säger sig inte veta till vem de ska anmäla olagligt eller olämpligt innehåll (ibid.).

2.3 Eurobarometern

Eurobarometern är EU-kommissionens återkommande opinionsundersökningar inom medlemsländerna men även i ansökande länder. Vi har använt oss av Eurobarometer EB 60.2 och CC-EB 2004.1 som har undersökt inställningen och erfarenheter av barns och ungdomars Internet användning bland EU: s medlemsländer och länder som ansöker om medlemskap (europa.eu.int/comm).

Totalt 28 340 personer har blivit intervjuade under två undersökningstillfällen i 28 europeiska länder. De svenska respondenterna är ungefär 1000 personer. EB 60.2 pågick under hösten 2003 och CC-EB 2004.1 under tidig vår 2004. Dessa två undersökningar bestod av samma intervjufrågor och har sammanställts i rapporten "Illegal and Harmful Content on the Internet" (europa.eu.int/information).

Enligt denna rapport använder 63 % av Sveriges barn och ungdomar Internet. Undersökningen definierar ett barn som en person mellan 0 till 18 år. Endast 3 länder i Europa har ett högre antal användande unga. I Sverige uppger 61 % av respondenterna att de har regler för Internetanvändning, detta är en delad förstaplats med Finland. Enligt undersökningen är reglernas huvudsakliga uppgift att skydda den personliga identiteten, begränsa olämpligt/stötande innehåll och begränsa tiden som barnen spenderar på nätet. 62 % av de svenska respondenterna kände att de hade tillräckligt med information om hur de skulle skydda sina barn mot olagligt eller opassande innehåll vid Internet användning. Undersökningen redovisar att de två vanligaste informationskällorna som svenska respondenter förväntar sig att få information ifrån (gällande säker Internetanvändning) var 39 % skola och 32 % massmedia. I undersökningen uppgav 41 % av de svenska respondenterna att de visste vart de skulle rapportera när de upptäckt något skadligt på Internet (ibid.).

3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

I vår analys kommer vi att ställa Giddens begrepp expertsystem mot de svar som respondenterna givit när de tillfrågats om vem som ska ansvara för säkerheten, vem som gör något nu och vart de ska vända sig om de hittar opassande eller olagligt material på Internet. Begreppet tillit (Giddens, 2002) kommer vi att använda oss av när vi analyserar hur stor respondenternas tillit är till att miljön på Internet är säker att vistas i för ungdomarna. I vår slutdiskussion kommer vi att använda oss av Cohens teori om moralisk panik (Ohlsson, 1994). Nedan följer en redogörelse för de begrepp vi använder oss av.

3.1 Risksamhället

I det senmoderna samhället har vi, enligt Ulrich Beck (1998), skapat ett beroendeförhållande till expertkunskap. De risker som finns bland oss är vi ofta inte medvetna om förrän en expert informerar oss om dem. Då riskerna är osynliga och tillika globala, är vi beroende av andra människors expertkunskap för att undvika riskerna. Vi är alltså beroende av experterna för att få kunskap om de osynliga riskerna.

3.2 Expertsystem

Kunskapen i det moderna samhället har blivit allt mer specialiserad. "Specialisering är faktiskt nyckeln till det moderna abstrakta systems karaktär" (Giddens, 2002 s 42). Giddens menar att vi lever i ett samhälle där abstrakta system påverkar alla sektorer av det sociala livet där framför allt expertsystemen underminerar de tidigare formerna av lokal kontroll (Giddens, 2002).

Eftersom specialiseringen kräver tid, resurser och energi, är det omöjligt att bli expert inom alla områden. Expertkunskapen blir bara tillgänglig för den som har tid, energi och resurser för att tillgodogöra sig den. Därför har expertsystemen fått en allt större betydelse och vi har blivit (vare sig vi vill det eller inte) beroende av dem i dagens samhälle (ibid.).

I vårt samhälle är den teknologiska kunskapen en självklarhet och egentligen en förutsättning för att vi ska kunna klara av vardagen. Vi använder oss av teknologin

(ex. bilen, kylen, Internet) utan för den sakens skull fundera på hur den är uppbyggd (Giddens, 1996).

3.3 Urbäddningsmekanismer

Det moderna samhället karaktäriseras av urbäddningsmekanismer som bryter loss de sociala relationerna från specifika platser och kombinerar dem över tid och rum. Urbäddningsmekanismer är samlingsnamnet på processer där symboliska medel (ex. pengar) och expertsystem skapas (Giddens 2002, 10). Då symboliska medel inte är relevanta för analysen av våra insamlade data kommer vi att fokusera på expertsystemen som urbäddningsmekanism.

I det vardagliga livet förlitar vi oss på olika experters kunskap utan att ens tänka på det. Giddens använder begreppet urbäddning (disembedding) för att beskriva när sociala relationer "lyfts ut ur" sina lokala interaktionssammanhang och struktureras om över tid och rum. Dessa förändringar av relationer sker snabbare, är mer omfattande och går djupare än i de förmoderna samhällena (Giddens, 1996, 2002).

För de flesta människor blir de abstrakta systemen omöjliga att ta till sig. Det är bara möjligt att bli expert inom små områden av de enorma moderna kunskapssystemen. På grund av de abstrakta systemens ogenomträngliga karaktär blir tilliten till experterna och systemen allt mer viktig. Villkoret för tillit till en person eller till ett system grundlägger sig på bristfällig information, så all tillit är på ett sätt blind tillit (ibid.).

3.4 Tillit

Moderniteten karaktäriseras också av tvivel samt möjligheter och alternativ, begreppen tillit och risk får därför större betydelse inom moderniteten. Enligt Giddens är tillit: "Den tilltro till personer eller abstrakta system som möjliggörs genom ett >>språng in i tron>>, som sätter parentes om okunnighet eller bristande informationer." (Giddens, 2002, s 276).

Alla urbäddningsmekanismer är beroende av 'tillit' (trust) man måste till exempel kunna lita på att pengarnas värde hålls stabilt (Giddens, 2002). På samma sätt måste man kunna lita på experterna för vi har ingen möjlighet att själva skaffa oss kunskap om allting. Vi har inte tillräckligt med kunskap och tiden räcker inte till för att utbilda

sig inom alla områden, därför ökar vårt beroende av expertkunskapen. "Informationer hämtade från abstrakta system kan vara en hjälp vid riskbedömningar, men det är den berörda personen själv som måste ta risken ifråga." (Giddens, 2002 s. 139).

I system där den personliga kontakten uteblir uppstår en anonym tillit. När systemet personaliseras genom ett möte sker en återinbäddning 'reembedding' (motsatsen till urbäddning 'disembedding'). Tilliten blir då fixerad till olika tids- och rumsbetingelser. Ett bra möte med en företrädare för ett system leder alltså till en ökad tilltro till dennes system (Giddens, 1996).

Personliga möten är inte alltid en förutsättning för tillit till abstrakta system. Individer eller grupper kan mötas på mötesplatser, eller sk 'tillgångspunkter' (access points), för de abstrakta systemen. Där kan möten ske (med eller utan ansikte) mellan lekmän och experter. Det abstrakta systemet är i dessa möten sårbart men samtidigt är det på detta vis som tilliten byggs upp och upprätthålls (ibid.).

3.5 Struktureringsteori

Giddens menar att det inte går att betrakta social struktur som något externt i förhållande till sociala aktörer. Regler och resurser är producerade och reproducerade av handlande aktörer som då skapar systemen. Då är det fel att behandla sociala system och individuella handlingar som separata teman eftersom ingen av delarna existerar annat än i direkt relation med varandra. Individerna både skapar och är skapade av strukturerna (Sociologiskt Lexikon 2001).

3.6 Moralisk panik

När en stor del av befolkningen i ett samhälle inte kan relatera till en ny företeelse drabbas av de av sk. 'Moralisk panik'. Ofta förstärks processen av medias framställning av fenomenet. Ohlsson (1997, s 138) har använt sig av Stanley Cohens teori om moralisk panik och beskriver massmedia som en starkt bidragande faktor i skapandet av moralisk panik. Enligt Ohlsson utgår media ifrån de dominerande värderingarna och använder sig av den moraliska upprördheten som finns i samhället för att få ett erkännande av problemet men även för att kunna mobilisera kontrollsystemet. Bilden som media ger byggs på av alla inblandade aktörer vilket resulterar i, det som är en förutsättning för moralisk panik, en självförstärkande spiral.

4. PROBLEMAVHANDLING

Vårt första steg i redovisningen av undersökningens resultat är att besvara våra inledande frågeställningar utifrån olika perspektiv såsom kön, utbildning, Internetvana, ålder och sysselsättning. Inga betydande skillnader fanns inom perspektiven utbildning eller sysselsättning varför de inte presenteras i vår redovisning. Vårt statistiska material grundar sig i 86 (n=86) enkäter som vi samlat in under v. 17 och v. 18 2005. Vi har analyserat de olika frågeställningarna utifrån olika kategorier för att belysa likheter och skillnader med tidigare forskning. Vi har även jämfört vad de olika kategorierna av respondenter har svarat och redovisar tydliga skillnader då de visat sig. Genomgående på frågeställningarna redovisar vi könsfördelningen när det finns en markant skillnad, respondentgruppen bestod av 53 kvinnor och 33 män. Tabellerna som redovisas inne i texten är döpta i bokstavsordning och tabellerna som redovisas i bilaga 1 är i nummerordning för att förenkla hänvisningarna till olika tabeller i texten.

4.1. Redovisning av frågeställningar

4.1.1. Var uppfattas ansvaret för en säker Internetmiljö ligga?

Denna frågeställning behandlades i fråga 20 i enkäten (Vem anser Ni har det huvudsakliga ansvaret för att skydda ungdomarna på nätet?). Vid denna frågeställning kunde som mest 3 alternativ anges. De flesta respondenterna angav att det var föräldrarnas ansvar, följt av ungdomarna själva och privata företag (se tabell A nedan). Ingen av respondenterna angav alternativerna 'Mjukvaruföretag' eller 'Annat', varför de är exkluderade i tabellen.

Tabell A	Svar	
	Antal Svare	Frekvens Procent av antal
N=86		
Föräldrarna	66	76,7%
Ungdomarna själv	38	44,2%
Privat företag	35	40,7%
Internet leverantör	21	24,4%
Skolan	22	25,6%
Offentlig organisation	16	18,6%
Regering/riksdagen	9	10,5%
Polisen	5	5,8%
Privat Organisation	2	2,3%
Ingen	2	2,3%
Socialtjänst	1	1,2%
Myndighet	1	1,2%
Total	218	

Både män och kvinnor (76,7 % av respondenterna) valde att främst ange föräldrar som ansvariga för ungdomars säkerhet på Internet. Detta alternativ var dock vanligare hos kvinnor (se bilaga 1 tabell 1). Att ungdomarna själv hade ansvar för sin säkerhet på Internet ansåg nästan hälften av respondenterna. Därefter ville 40,7 % av respondenterna att privata företag skulle vara ansvariga.

Den största skillnaden mellan män och kvinnor fann vi i kategorierna 'Skolan', 'Regering/Riksdag' och 'Privata företag' som kvinnor valde i högre utsträckning än män. Männen valde oftare 'Internet leverantörer' och 'Ungdomarna själva' som ansvariga (se bilaga 1 tabell 1). Skillnaden mellan könen gällande var respondenterna vill placera ansvaret ser vi som intressant att diskutera sett ur de traditionella könsrollerna senare i vår slutdiskussion.

Enligt Giddens struktureringsteori skapar människan strukturen samtidigt som strukturen skapar människan. Denna växelverkan är speciellt tydlig på Internet där brukarna, med hjälp av de många expertsystemen, skapar i stor utsträckning innehållet på Internet. Om man anser att de som brukar systemet är de som skapade det kan man detta vara en förklaring till att ålägga brukarna ansvaret för systemet och dess innehåll.

Att en myndighet ska ha ansvaret tycker bara en av respondenterna. Med tanke på att Medierådet har huvudansvaret och är ett myndighetsorgan finner vi detta tankeväckande.

4.1.2. Hur tror respondenterna att Internet kan göras säkrare?

Denna frågeställning behandlades i fråga 22 i enkäten (Vad är de bästa sätten enligt Er att skydda barn och ungdomar från skada vid Internet användning?). Vid denna frågeställning kunde som mest 3 alternativ anges.

Tabell B	Procent	Antal N=85
Utbildning	83,5%	71
Föräldrar	52,9%	45
Empowerment	41,2%	35
Filter	31,8%	27
Regler	23,5%	20
Lagar	9,4%	8
Går inte att skydda	4,7%	3
Finns inget skadligt	1,2%	1
Annat	1,2%	1

Av dem som svarade tyckte en klar majoritet att 'Utbildning' var ett av de tre bästa alternativen för att skydda ungdomar på Internet. Drygt hälften var överens om att 'Föräldrar' var viktigt för ungdomarnas säkerhet på Internet, tätt följt av 'Empowerment' som verktyg. En respondent uppgav alternativet 'Annat' men precisade inte vad detta skulle vara för något.

Mellan könen fanns en stor skillnad i kategorin 'Regler' som kvinnor valde i mycket högre utsträckning. Utöver detta förelåg ingen större skillnad mellan könen (se bilaga 1 tabell 2). När vi tittade på materialet utifrån åldersindelning framkom en del intressanta variationer. Kategorin 'Utbildning' är mest vald i alla åldersgrupper men ökar kraftigt i popularitet i åldrarna 35+. Kategorin 'Empowerment' visar motsatt mönster med högst andel i åldrarna 34-. Detta verkar rimligt då empowerment är ett relativt nytt begrepp (Forsberg & Starrin, 1997) och inte lika välkänt hos de äldre generationerna. Noterbart var att kategorin 'Går inte att skydda' valdes enbart av yngre (se bilaga 1 tabell 3).

När vi tittade ur perspektivet 'Internet vana' visade siffrorna en mycket högre tilltro till tekniska lösningar (såsom 'Filter') ju bättre vana respondenterna hade. Ur detta perspektiv var kategorin 'Utbildning' mer populär bland respondenter med låg Internet erfarenhet vilket överensstämmer med de äldre ålderskategorierna. Kategorin 'Empowerment' var mer populär bland dem med högre Internet vana vilket överensstämmer med de yngre ålderskategorierna (se bilaga 1 tabell 4 och 6).

En intressant fråga att ställa sig, med tanke på att utbildning är den absolut mest valda åtgärden, är; Vem ska utbilda ungdomarna? Det alternativet som var vanligast förekommande angående vem som är ansvarig för ungdomarnas säkerhet på Internet var föräldrarna. Men är det lämpligt att föräldrarna som själva besitter mindre kunskap än barnen, enligt Eurobarometern och SAFT, ska vara de som utbildar?

4.1.3. Påverkas respondentens säkerhetsuppfattning av egen vana och erfarenhet?

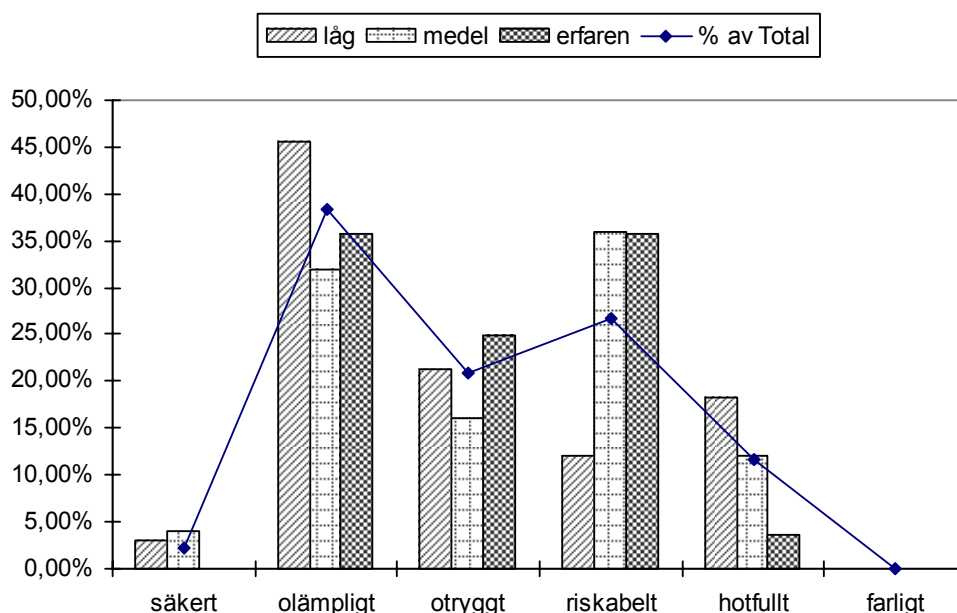
Denna frågeställning behandlades i frågorna 6-9 (tillgång och erfarenhet vid Internetanvändning) samt frågorna 11-15 (respondenterna uppfattning om ungdomars upplevelser på Internet), 17 (skattning av Internet), 21 (vem arbetar med säkerhet på Internet) och 22 (bästa sättet att skydda ungdomar på Internet) i enkäten (se bilaga 2) frågorna kommer att skrivas ut i sin helhet efterhand.

På fråga 6 (Har Ni tillgång till Internet?) svarade alla respondenter 'Ja'. Fråga 7 (Ange hur ofta Ni har använt Er av Internet under de 3 senaste månaderna:) specificerade vi genom att ställa en följdfråga (fråga 8: Om Ni har angett att Ni använder Internet minst en gång per vecka ange hur mycket?) för att ta reda på hur intensiv Internet användningen var bland respondenterna som använde Internet minst en gång i veckan. Vidare frågade vi vad respondenterna använde Internet till i fråga 9 (Ange vad har Ni använt Internet till under de 3 senaste månaderna?). Genom att sammanställa svaren på frågorna 6-9 kunde vi dela upp respondenterna i tre olika kategorier, 'Låg', 'Medel' och 'Erfaren'.

Indelningen i de olika kategorierna baserades på den tid som respondenten spenderade på Internet samt vilka användningsområde respondenten benyttjade. Respondenter som använde Internet minst en gång i månaden men inte varje vecka

(se bilaga 2, fråga 7) tillhörde i första indelningen kategorierna 'Låg' eller 'Medel'. Respondenter som använde Internet minst en gång i veckan tillhörde i första indelningen kategorierna 'Medel' eller 'Erfaren'. Vid andra indelningen använde vi svaren i fråga 9 för att vidare komplettera informationen från frågorna 7 och 8 och få en skattning av respondentens Internet kunskap. Resultaten visar att även om de flesta skattade Internet som 'Olämpligt' för ungdomar, fanns det vissa skillnader mellan de olika kategorierna. För att tydliggöra dessa skillnader har vi gjort en korstabulering mellan svaren på fråga 17 (Ange hur Du upplever att Internet är för ungdomar på skalan nedan.) och kategorierna 'Låg', 'Medel' och 'Erfaren' (se Bilaga 1 tabell 5) och skapat nedanstående diagram.

Diagram 1 - Skalan

Respondenter i kategorin 'Låg', som inte använder sig av Internet i någon högre utsträckning, skattar Internet som säkrare än de övriga kategorierna. Detta stämmer överens med Giddens teori angående tillit till expertkunskap. Respondenter i kategorin 'Erfaren', som har tillägnat sig mer kunskap i ämnet, har den lägsta representationen i de yttersta variablerna och en koncentration i mitten av skalan. Enligt Giddens teori kan man säga att de har sannolikt gjort en egen riskkalkyl eftersom enligt Giddens leder ökad kunskap till ett ökat eget ställningstagande utifrån egna kunskaper.

Låg Internet vana var mer vanligt förekommande högre upp i ålderskategorierna och hög Internet vana mer vanligt förekommande i de yngre ålderskategorierna (se bilaga 1 tabell 6). Enligt Giddens teori ger en kombination av låg vana och hög ålderskategori en nödvändig tillit till expertsystemen då man inte tillägnat sig den nödvändiga kunskapen själv. De högre ålderskategorierna har då enligt Giddens resonemang en blind tillit då mer än 2/3 klassar Internet som 'Olämpligt' för ungdomar, vilket var relativt låg på skalan. Ålderskategorierna 35-54 har oftare skattat Internet som 'Riskabelt' för ungdomar vilket kan överensstämma med Giddens teori om tillägnandet av expertkunskaper (se bilaga 1 tabell 7). De yngre ålderskategorierna har i högre utsträckning skattat Internet som 'Olämpligt' för ungdomar. Detta kan ses i relation till de övervägande antal kommentarer om ungdomars godtrogenhet som vi fått ifrån respondenterna i fråga 19 (Tycker Ni att ungdomar är bättre på att hantera sin säkerhet (skydda sin identitet/integritet) på nätet än vuxna?). Vi har ställt oss frågan om denna godtrogenhet/mindre livserfarenhet speglas i svaren från de yngre respondenterna i fråga 17. Vi kommer att diskutera detta närmre i 4.2.1.

Frågorna 11-15 behandlar respondenternas uppfattning om ungdomars upplevelser på Internet. Frågorna lyder:

11. Hur stor procentandel ungdomar som använder Internet tror Ni har upplevt mobbning (förolämpningar eller trakasserier) på Internet?
12. Hur stor procentandel ungdomar som använder Internet tror Ni har gett ut personlig information (som kan spåras) på nätet?
13. Hur stor procentandel ungdomar som använder Internet tror Ni har träffat någon i person som de har först träffat på nätet?
14. Hur stor procentandel ungdomar som använder Internet tror Ni har besökt porrsajter (sexuellt upphetsande) på nätet?
15. Hur stor procentandel ungdomar som använder Internet tror Ni har sett grova våldsskildringar (dvs. visar handling/konsekvens där någon dödar, skadar eller tillfogar fysiskt lidande) på nätet?

Alla respondenter har inte besvarat alla frågorna, bortfallet på dessa frågor är som mest två (se bilaga 1 tabell 8). Vi har för enkelhetens skull räknat ut medelintervallet på svarsfrekvenserna i de olika frågorna och presenterar resultaten nedan.

Tabell C	Medelintervall Procentandel ungdomar
Mobbning	30-39%
Personlig information	50-59%
Träff	30-39%
Porr	50-59%
Våld	40-49%

Enligt tabellen upplever respondenterna att minst en tredjedel av ungdomarna på Internet har blivit utsatta för mobbning eller träffat någon i person som de först lärt känna på Internet. Över hälften av ungdomarna på Internet uppfattas av respondenterna ha besökt pornografiska sajter under sitt surfande. Andelen ungdomar som uppfattas ha gett ut personlig information som kan spåras till dem är också över hälften. Denna procentandel kan kopplas till de kommentarer som respondenterna gav på fråga 19 (Tycker Ni att ungdomar är bättre på att hantera sin säkerhet (skydda sin identitet/integritet)) angående ungdomarnas förmåga att hantera sin egen säkerhet på Internet. Vanligast förekommande kommentaren på fråga 19, där hälften av respondenterna svarade att ungdomar var för godtrogna för att skydda sin identitet/integritet.

Enligt SAFT undersökningen (www.saftonline.org) har 45 % av svenska barn och ungdomar mellan 9-16 år uppgett att de någon gång har besökt porrsajter, antingen avsiktligt eller av misstag. Enligt samma undersökning trodde bara 18 % av föräldrarna att deras barn hade sett porr på Internet. Våra respondenter uppgav en mycket högre siffra när vi bad dem uppskatta hur många ungdomar som de trodde hade sett pornografiskt material på Internet. De svar vi fick från respondenterna i vår undersökning ligger närmare de svar som barn och ungdomar uppgav (om faktiska besök på porrsajter) i SAFT: s undersökning.

Tabell C ovan visar en mycket stark korrelation mellan svaren på frågorna 11-15 och svaren på frågorna 16 och 17. I fråga 16 (se tabell D nedan, med svaren grupperade

under nyckelord) var de vanligast förekommande svaren angående vad som anses vara olämpligt på Internet, våld och porr. Det är även dessa företeelser som respondenter tror att flest ungdomar har tittat på/upplevt på Internet enligt svaren på frågorna 11-15. Då är det logiskt att de tre alternativen olämpligt, otryggt och riskabelt tillsammans fick högst koncentration av respondenter.

Tabell D	Kategorier av det som nämndes som olämpligt på Internet	Antal
	Våld	48
	Porr	48
	Starkt påverkande (inkluderar ord som; droger, extremism, olagligt, anorexi)	25
	Sex	9
	Chatt	9
	Spel (innefattar både innehåll och/eller beroende)	7
	Visa upp sig (lägga ut bilder och sajter som snyggast.com)	6
	Personlig info till främlingar	6
	Bombtillverkning	5
	Mobbning	3
	Pedofiler	2

Fråga 22 (se bilaga 2), angående det bästa sättet att skydda barn och ungdomar från skada vid Internetanvändning, har redovisats tidigare i 4.1.2. Fråga 21 (se bilaga 2), angående respondenternas medvetenhet kring befintliga kontrollorgan för Internet, redovisas härnäst.

4.1.4. Finns det en medvetenhet kring befintliga kontrollorgan bland respondenterna?

Denna frågeställning behandlades i frågorna 10 (Vet ni vart ni kan vända er om ni upptäcker något olagligt eller opassande på nätet?) och 21 (Vilka känner Ni till som redan arbetar med frågor kring säkerhet på Internet?) i enkäten. Fråga 10 kunde besvaras med 'Nej' eller 'Ja, detta'. Då samtliga som svarat ja på frågan inte angivit vart de skulle anmäla delade vi upp alternativet 'Ja, detta' i två kategorier 'Ja' och 'Namngivit'. Resultaten presenteras nedan i tabell E.

Tabell E	Antal	Procent	Total procent
Namngivit	16	18,6	18,6
Ja	3	3,5	22,1
nej	67	77,9	100,0
Total	86	100,0	

Ett mycket lågt antal av respondenterna uppgav att de visste vart de skulle anmäla olagligt eller opassande material som de hittade på Internet. Av dessa hade tre respondenter inte namngett till vem de skulle anmäla och hela 77,9 % visste inte vart de skulle anmäla till. Bland de respondenter som namngivit (i den öppna delen av frågan) vart de skulle anmäla olagligt eller opassande material var svaren ibland väldigt svävande exempelvis; "Det skulle vara de länkarna man ofta ser som går till, tror det är, rädda barnen/antibarnpornografi". Polisen angavs av åtta respondenter följt av teleoperatören med fyra respondenter. Anti-piratbyrån angavs av tre respondenter även om de inte uppgav namnet helt korrekt. Övriga som nämndes i enstaka fall var Rädda barnen, Bris, arbetsplatsens IT-avdelning och kommun.

Ingen annan fråga i enkäten resulterade i ett så vagt och svävande svarsmaterial, det var även den enda frågan (gällande Internet kunskap) i enkäten där ett precist svar baserat på fakta önskades. Detta leder till frågan om det råder en kunskapsbrist eller om respondenterna blivit förvirrade av frågan. När Eurobarometern frågade svenska föräldrar om de visste vart de skulle anmäla olagligt eller opassande material svarade 59 % att de visste vart. Eurobarometerens fråga innehöll slutna svarsalternativ ex "ja till polisen" vilket vi tror påverkar resultatet. Detta till trots svarade 41 % att de inte visste vart de skulle anmäla enligt Eurobarometern. I vår undersökning har vi bett respondenterna att själva uppge informationen. Då detta kräver mer kunskap än att bara välja från en lista finner vi det naturligt att svenska föräldrar enligt Eurobarometern till största delen vet var de ska anmäla olagligt och opassande material.

Fråga 21 (Vilka känner Ni till som redan arbetar med frågor kring säkerhet på Internet?) kunde besvaras med mer än ett alternativ inget maxantal stipulerades. Resultaten presenteras nedan i tabell F.

Alternativ	Procent
Ingen	59,5%
Skolan	10,7%
Föräldrarna	9,5%
Myndighet	4,8%
Privata företag	4,8%
Internetleverantör	3,6%
Polisen	3,6%
Ungdomarna själva	2,4%
Mjukvaruföretag	2,4%
Regering och riksdag	1,2%
Offentlig organisation	1,2%

En klar majoritet av respondenterna uppgav att de inte kände till någon som arbetar med säkerhet på Internet. Trots att 9,3 % uppgav att de skulle anmäla till polisen i fråga 10, uppgav endast 3,6 % av respondenterna att de vet att polisen arbetar med säkerhet på Internet. Vi har funderat kring detta förhållande och vår slutsats blir att när vi säger ordet 'anmäla' i fråga 10 tänker respondenterna lättare på polisen än om vi säger 'arbete med säkerhet på Internet'.

4.2 Redovisning av övrig empiri

4.2.1 Vilket av följande påstående är mest korrekt angående ungdomars säkerhet på Internet?

I fråga 18 (ovan) efterfrågas det om respondenternas inställning till arbetet med säkerhet på Internet. Arbete med säkerhet på Internet är ett faktum (ex Medierådet). Trots detta har en tredjedel av respondenterna uppgett att de vill att något ska göras, vilket är ett tecken på den bristande kunskapen angående detta arbete. Satt i relation till svarsbilden för fråga 21 (Vilka känner Ni till som redan arbetar med säkerhet på Internet?) som visar att de flesta respondenter inte känner till vem som arbetar med säkerhet på Internet, är bristen på kunskap tydlig. Resultatet av fråga 18 visar att ungefär lika många respondenter vill att *mer* ska göras som vill att *något* ska göras. Tillsammans är de lika med 70 % av respondenterna vilket är en klar majoritet som menar att det inte händer tillräckligt mycket inom säkerhetsarbetet.

Resultaten visar att ingen har angett Internet som 'Farligt' i skattningen av Internet (fråga 17), de flesta respondenterna har varit på den nedre delen av skalan vilket skulle innebära att de känner en generell tillit till Internet. I alla övriga frågor har respondenterna uppvisat en medvetenhet om de riskerna som finns på Internet genom sina svar och kommentarer. För att kunna tolka denna avvikelser har vi vänt oss till Giddens begrepp 'risk' och 'tillit'. Abstrakta system bygger på tillit. Dessutom skapar de abstrakta systemens genomgripande penetration av vardagslivet risker som individen inte är tillräckligt beredd att konfronteras med. Riskerna till trots är Internet ett vardagsredskap för många (ex. kommunikation, arbete, läxor, nöje) vilket vi kunde se bland våra respondenter som samtliga hade tillgång till och använde Internet. Respondenterna är medvetna om att Internet innebär en risk men tar, vad Giddens kallar, 'ett språng i tron' (Giddens 2002). Detta anger att de har en generell tillit, trots denna tillit vill respondenterna att säkerheten ska förbättras. Giddens beskriver företeelsen på följande sätt: "Feelings of restlessness, foreboding and desperation may mingle in individual experience with faith in the reliability of certain forms of social and technical framework." (Giddens, 1991 s 181) Noterbart är att tilliten minskar med ökad Internetvana i kombination med livserfarenhet.

Tabell G	Antal N=84	Procent	Total procent
mer borde göras	30	34,9	35,7
något borde göras	29	33,7	34,5
experter vet	15	17,4	17,9
inget kan göras	9	10,5	10,7
allt som bör görs	1	1,2	1,2
Total	84	97,7	100,0

4.2.2 Vilka av nedanstående alternativ anser Du finns i tillräckligt stor utsträckning redan för att skydda barn och ungdomar vid Internetanvändning?

Fråga 23 (ovan) är en kompletterande fråga till fråga 18 (Vilket av följande påstående är mest korrekt angående ungdomars säkerhet på Internet?). Trots att fråga 23 fungerade i testgruppen, är vi tveksamma till om alla respondenter har läst hela frågan ordentligt då vi har fått en del svar som strider mot respondentens svar i övriga enkäten. För att säkerställa reliabiliteten för de övriga frågorna i enkäten har vi

i efterhand återigen testat frågorna; 20-23, resultatet därav ledde oss till slutsatsen att fråga 23 var komplicerad men reliabiliteten på övriga frågor var god.

Ett fåtal respondenter har t ex. kryssat för alternativ som att utbildning och filter finns i tillräckligt stor utsträckning redan för att även kommentera vid sidan att det inte fanns något som var tillräckligt eller att det fanns mer att göra på alla alternativen.

Många respondenter hade även kryssat i samma alternativ som de hade gjort i frågan innan (nr 22: Vad är de bästa sätten enligt Er att skydda barn och ungdomar från skada vid Internet användning?). Visserligen kan samma svar vara aktuella i båda frågorna men svarsbilden på övriga frågor visar också att respondenterna inte är nöjda med det rådande säkerhetsläget för ungdomar på Internet.

Fråga 18 (Vilket av följande påstående är mest korrekt angående ungdomars säkerhet på Internet?) visar vidare respondenternas uppfattning att mer borde göras åt säkerheten för ungdomar på Internet då endast en respondent svarade att allt som borde göras redan görs.

Den övergripande bilden av svaren hos enskilda respondenter gör att svaren på fråga 22 kan ifrågasättas. Med reservation för ovanstående resonemang presenterar vi resultatet av frågan i tabellform nedan.

Tabell H	
Åtgärd	Antal
Regler	23
Filter	21
Föräldrar	19
Annat	18
Utbildning	17
Empowerment	8
Lagar	4
Går inte	3

'Utbildning', 'Föräldrar' och 'Empowerment' är de tre föredragna sätten att göra Internet säkrare enligt respondenternas svar i fråga 22 (se Tabell B). Enligt tabell G tycker mindre än en fjärdedel av respondenterna att dessa tre åtgärder redan finns i tillräckligt stor utsträckning

Det som är intressant är differensen mellan svaren i fråga 22 och svaren i fråga 23, dvs. skillnaden mellan det respondenterna anser vara det bästa skyddet för ungdomar och vilka åtgärder det redan finns tillräckligt av. Sammanfattningen av differensen mellan dessa två frågor speglas i tabell G där en klar majoritet av respondenterna uttrycker missnöje med säkerhetsarbetet på Internet.

4.2.3 Vilket är det starkaste argumentet enligt Er för att erbjuda ett begränsat Internetutbud?

Fråga 24 (ovan) var öppen och gav respondenterna möjlighet att uttrycka sina egna åsikter och funderingar. Alla kommentarer har bearbetats genom gruppering till nyckelord och vi har redigerat några av dem för läsbarhetens skull.

Tabell I N=55	Antal
Folk med onda avsikter (risk för utnyttjande eller säkerheten)	20
Olämpligt innehåll (Porr, våld osv.)	15
Svårtolkade	8
Tvärtom för att understryka svaret i Fråga 25	5
Tidsmässiga skäl (tar tid från det verkliga livet)	4
Kluven	2
Förslag	1

Vi undrade över vilka skäl som kan finnas för att erbjuda ett begränsat utbud på Internet. Respondenterna försåg oss med många olika anledningar både specifika och mer svävande. Den kategorin som flest kommentarer samlades under hade med risk för utnyttjande eller säkerheten att göra. Dessa kommentarer handlade inte bara om ungdomar utan även "lurendrejeri" och ekonomiska aspekter. Respondenterna uttryckte en större oro inför personer som använder Internet för att skada andra; "Människors destruktiva sidor behöver inte uppmuntras" ansåg en respondent.

På andra plats i rangordningen av skäl till att begränsa Internet kom kommentarer om olämpligt innehåll. En respondents kommentar sammanfattar kort denna kategori med; "För mycket skit". Andra var mer bekymrade över att Internet tog upp för mycket av ungdomarnas tid "Att barn/ungdomar ska inte sitta så mycket vid dator för då glömmer de om sina läxor".

Det var inte alla respondenter som svarade i denna fråga som ville ha någon begränsning av Internetutbudet, en respondent skrev, "Tror inte på begränsning. Dialog med ungdomarna. Upplysning snarare än begränsning". Inte alla respondenter uppgav några skäl till en begränsning av Internet, en respondent gav snarare förslag på hur det går att få bukt med en del problem;

"Internetleverantörer som kan erbjuda 'porrfri' Internet tex. hade varit KANON! Olika kategorier, ungefär som miljömärkning av varor. Abonnten själv 'väljer bort' sedan statistik över hur man väljer underlag för debatt. Ställer högre krav på företag som driver sidor med chatt, möjlighet att lägga ut bilder osv- kräva att man är reg."

Vidare diskussion kring denna fråga följer i fråga 25, där vi tar upp både svaren på fråga 24 och 25 gemensamt.

4.2.4 Vilket är det starkaste argumentet enligt Er för att erbjuda ett så fritt Internet som möjligt?

Fråga 25 (ovan) var öppen och gav respondenterna möjlighet att uttrycka sina egna åsikter och funderingar. Alla kommentarer har bearbetats genom gruppering till nyckelord och vi har redigerat några av dem för läsbarhetens skull.

Tabell J	N=45	Antal
Principiella skäl (ex. demokrati, yttrandefrihet)		14
Tillgång till information (utbildning, kunskap etc)		14
Svårtolkade		7
Tvärtom för att understryka svaret i Fråga 24		3
Förslag		3
Lära sig att hantera		2
Kluven		2

Av de respondenter som svarade på denna fråga kunde 14 av svaren placeras in under kategorin 'Principiella skäl' vilket gör det till en av de två stora kategorierna i denna fråga. Några av skälen i denna kategori var "Demokrati", "Öppenhet" och "Yttrandefrihet" tre av grundstenarna i vårt samhälle. Den andra stora kategorin var

'Tillgång till information' med argument som: "Det är ovärderligt när d gäller å skapa kontakter, söka jobb, utbilda sig ... tex.". En respondent beskrev det med orden: "Vi lever i en värld där det i stort sätt krävs att ha tillgång, viktigt att få information."

Bland de övriga kategorierna gavs uttryck för att det inte går att hejda Internets utveckling och sade: "Ungdomar bör undervisas i Internets stora möjligheter och läras att hantera det sunt". En respondent uppgav inte något skäl för att erbjuda ett så fritt Internet som möjligt utan adresserade problemet med begränsning av Internet och censur; "Vem kan ta på sig ansvaret att censurera? Alltid svårt med gränsdragningar - särskilt med ett så dynamiskt medium med sådan enorm spridning och tillgänglighet. Fel att förbjuda - rätt att kräva att man står för det som publiceras."

När valet mellan begränsat eller fritt Internet kommer upp kan det vara svårt att ge ett definitivt svar. Många respondenter har svarat på båda frågor (24 och 25), som står i opposition till varandra, med utmärkta skäl för att både begränsa Internet och ha ett fritt Internet. Vi ser detta som ett tecken på en kluvenhet kring de många perspektiv som finns att beakta när människor tänker kring Internet och dess möjligheter och konsekvenser. En respondent uttryckte konflikten i perspektivet vuxen/barn: "vuxna människor kan själv få välja men jag tycker att för barn och ungdomar bör det begränsas". En annan respondent uttryckte konflikten i perspektivet lagligt/olagligt: "Alla har rätt att göra vad de vill (som är lagligt) och det ska inte finnas ngn som säger till dem vad de får göra och inte."

Det finns en tydlig kluvenhet bland respondenterna när de har svarat på frågorna 24 och 25. Inga tecken på moralisk panik har framträtt som vi kan se även om det har uttryckts en oro för riskerna som uppstår då Internet är ett svårfångat medium för många.

5. SAMMANFATTNING

Vårt syfte med denna uppsats är att ta reda på hur en slumpmässigt utvald grupp respondenter i Nordvästra Skåne upplever förekomsten av säkerhet och faror för ungdomar på Internet. Hur ungdomarnas säkerhet på Internet ska hanteras samt var ansvaret för säkerheten bör ligga enligt respondenterna? För att uppnå detta använde vi oss av följande frågeställningar:

- Var uppfattas ansvaret för en säker Internetmiljö ligga?
- Hur tror respondenterna att Internet kan göras säkrare?
- Påverkas respondenternas säkerhetsuppfattningar av egen vana och erfarenhet?
- Finns det en medvetenhet kring befintliga kontrollorgan bland respondenterna?

Frågorna besvarades med hjälp av en enkät bestående av 25 frågor av både kvalitativ och kvantitativ natur. Totalt samlade vi in 86 ifyllda enkäter under veckorna 17 och 18 2005. Urvalet skedde slumpmässigt och med minimal påverkan från vår sida. Datan av kvantitativ natur matades in i SPSS som är ett statistikprogram och datan som var av kvalitativ natur matades in i en databas efter konvertering till nyckelord. I vår analys av datan gjorde vi även jämförelser med andra undersökningar när så var möjligt. Undersökningarna vi har använt oss av är Eurobarometern och SAFT (www.saftonline.org, www.europa.eu.int/comm/public_opinion/index_en.htm). Våra teoretiska utgångspunkter har varit Anthony Giddens begrepp 'expertsystem' 'risksamhället', 'urbäddningsmekanismer', 'struktureringsteori', 'moralisk panik' och 'tillit' (Giddens, 2002). Vi har även i vår diskussion använt oss av Cohens teori om moralisk panik (Ohlsson, 1994).

När vi besvarade våra frågeställningar tittade vi på vad respondenterna svarat som grupp men även indelat i olika perspektiv såsom kön, ålder, Internetvana, sysselsättning och utbildning för att se om det fanns något mönster i svaren. I vissa fall var kategorierna överens och i vissa fall kunde vi se en skillnad i svarsfrekvensen

mellan perspektiven. Inga betydande skillnader fanns inom perspektiven utbildning eller sysselsättning varför de inte presenteras i vår redovisning.

Vid vår första frågeställning, om var respondenterna uppfattade att ansvaret för en säker Internetmiljö låg, uppgav en klar majoritet av respondenterna att de ansåg att föräldrar var ansvariga för ungdomars säkerhet på Internet. När respondenterna tillfrågades hur Internet kan göras säkrare svarade 83,5 % att utbildning skulle göra Internet säkrare. Drygt hälften av respondenterna var överens om att 'Föräldrar' var viktigt för ungdomarnas säkerhet på Internet, tätt följt av 'Empowerment' som verktyg. När det gällde frågan om respondenternas säkerhetsuppfattningar påverkades av egen vana och erfarenhet fann vi att de respondenter som hade mycket erfarenhet av Internet samt var i ålderskategorin 35-54 år var mycket mer tveksamma och riskmedvetna när det gällde Internets lämplighet för ungdomar. Vår fjärde frågeställning var om det fanns en medvetenhet kring befintliga kontrollorgan bland respondenterna. Svaret blev ett övertygande nej då hela 77,9 % av respondenterna uppgav att de inte visste vart de skulle vända sig om de fann något olagligt eller opassande på Internet. Mer än hälften av respondenterna uppgav vidare att de inte kände till någon som arbetar med säkerhet på Internet.

De flesta respondenterna uppgav att porr och våld var sådant innehåll som de ansåg var olämpligt för ungdomar på Internet. Övervägande andelen respondenter uppgav att mer borde göras för att Internet ska bli säkrare för ungdomar, av de åtgärder som vi gav som alternativ ansåg ett fåtal respondenter att något av alternativen används i tillräckligt stor utsträckning i nuläget. När vi frågade respondenterna om de kunde uppge skäl för att erbjuda ett begränsat alternativt fritt Internetutbud fick vi ett brett utbud av svar. Vi fann inga tecken på 'moralisk panik' bland respondenterna men det framkom en tydlig konflikt där många respondenter kunde ge skäl både för och emot.

6. SLUTDISKUSSION

Idag har i stort sett alla ungdomar tillgång till Internet, antingen i skolan, hemma eller hos kompisar. Lättillgängligheten till olika intryck samt bristande insyn i vad ungdomar gör på Internet (enligt SAFT) präglar Internetanvändningen. Det är knappast någon överraskning att ungdomar tycker om att vara ute på Internet. De finner nöje, kunskap, spännande nya upplevelser, kontakter och gemenskap på andra villkor än ute i samhället. För det mesta är Internet en positiv och glädjerek sysselsättning för alla. Vid sidan om allt det positiva finns det mindre trevliga företeelser som pornografi och 'hatsidor'. Vi läser ibland om de värsta fallen i massmedia. Den bilden som presenteras i massmedia (genom artiklar i pressen eller inslag på TV) var det som fick oss att börja fundera på andra människors uppfattning om risker och möjligheter på Internet. Få åtgärder presenterades utan mest den ena hemska händelsen efter den andra, allt med ursprung i Internet.

Hur stor betydelse, om någon, nyhetsrapporteringen har haft för respondenternas svar kan vi inte avgöra. När vi påbörjade arbetet med denna uppsats funderade vi kring moralisk panik och om vi kunde se någon tendens till att media blåste upp allvaret i situationen. Noterbart i sammanhanget är att när vi frågade respondenterna i en öppen fråga om vad de ansåg var olämpligt på Internet, var det bara två respondenter som nämnde pedofiler men en överväldigande majoritet tog upp porr och våld. Internet är komprimerad, lättillgänglig och omfattande version av det verkliga livet och speglar människors bästa och sämsta sidor. Generellt speglar nyhetsrapporteringen de absolut sämsta sidorna som pedofili, våld, porr, extremism och fusk.

Med tanke på den negativa nyhetsrapporteringen samt Internets svårbegriplighet undrade vi om vi kunde se några tecken på 'moralisk panik' bland respondenterna. Moralisk panik inträffar när invånarna i ett samhälle inte kan ta till sig nya företeelser och oftast hjälper media till genom att spä på lite extra för att öka på nyhetsvärdet. Detta leder ibland till att den utpekade gruppen känner att de vill leva upp till sitt rykte och spär själva på sina historier (Ohlsson 1997). I vissa av frågorna kunde vi se i svaren att den hotbild respondenterna upplevde fanns var väldigt diffus. Något måste hända men vad och vem ska ta itu med det?

Det finns myndigheter som arbetar med problematiken, Medierådet är en av dem som vi har tittat närmare på. Ingen av respondenterna nämnde Medierådet och väldigt få angav myndighet som ansvarig för säkerhet eller som en av dem som arbetade inom området. Respondenterna gav som sagt uttryck för en oro men hade svårt för att precisera sig, denna oro blev även väldigt tydlig i de många diskussioner som vi hade med respondenter efter att de hade fyllt i enkäten. Många ville prata om bristen på den egna kunskapen och insynen som ett av de stora problemen med Internet. Många menade på att de ville veta mer men visste inte var de skulle få tag på den informationen de sökte, oftast angav respondenterna massmedia som den primära källan till information. Respondenter i den tidigare forskningen som vi tittat på (Eurobarometern) har uppgett att de vill ha den huvudsakliga informationen om säker Internetanvändning från massmedia. Vi undrar om denna källa är den mest nyanserade och pålitliga.

Ungdomar kan oftast mer om teknik och surfande än sina föräldrar och skolpersonal. Barn växer upp med teknik och känner sig hemma i datavärlden på ett helt annat sätt än de flesta vuxna. Vuxna har livserfarenhet och den kunskap om livets normer och regler som ungdomar ofta inte har fullt ut. Vägen till säkerhet för ungdomar på Internet går enligt våra respondenter genom utbildning och föräldrarna. Vem är det då som ska utbilda ungdomarna och vem ska utbilda föräldrarna så att de kan vägleda ungdomarna? Vi menar inte att vi kan svara på denna fråga men den är viktig att ställa.

Svårigheterna är många när det gäller Internet som är ett forum där människor kan vara anonyma, vilket har både positiva och negativa konsekvenser. Anonymiteten innebär att det inte går att utöva en effektiv social kontroll vilket orsakar konflikter på flera olika plan. Människor vill själva kunna utforska Internets möjligheter och själva avgöra var den egna gränsen ska sättas för vad som är acceptabelt. Friheten skapar ett forum där alla kan vistas utan överhetens övervakning och krav på produktion av social mening. Samtidigt skapar friheten möjligheter för aktiviteter som inte accepteras i det övriga samhället. Riskerna upplevs som långt borta och främmande eftersom vi sitter i vår vardagsmiljö, inom fyra väggar, där vi i de flesta fall känner oss trygga. Ungdomar, när de är ute på Internet, uppfattas som om de är hemma

eftersom de fysiskt finns inom hemmets väggar. I själva verket finns de någonstans ute i den vida världen. Världen har trängt sig in i hemmets trygga vrå utan att vi hörde dörrklockan.

Vilket alternativ som än väljs, för att hindra att barn och ungdomar blir utsatta för olika typer av otrevligheter, medföljer nya problem eller hinder. Om tekniska lösningar används, såsom filter, kan lika många problem orsakas som lösas. Dessutom, för varje tekniskt hinder som ställs upp, finns det någon som funderar ut hur de kan ta sig förbi. Om regler eller lagar tillämpas uppstår problem med tex. gränslöshet (svensk lag gäller inte på en polsk server). Regler ute på Internet blir svåra att applicera då innehållet är i konstant förändring. Vad ska förbjudas? Varför ska det förbjudas? Vem ska det förbjudas för? Hur ska reglerna/lagarna verkställas och av vem? Ett alternativ som vi tror på är 'empowerment' som innebär att människor utbildas så att de förstår vad problemet handlar om och ger dem förmågan att kunna agera för egen räkning.

Internet är varken av ondo eller godo utan en förlängning av samhället. Det kan inte hindras i sin utveckling och är ytterst svårt för enstaka nationer att utöva kontroll på. Det är en global företeelse som används mer och mer till vitt skilda göromål. Vi upplever inte det som möjligt eller önskvärt att begränsa ungdomars Internetanvändande istället efterlyser vi etablerade, strukturerade, ansvarstagande åtgärder från individuella sajter, offentliga instanser och föräldrarna.

Under uppsatsens gång har en hel del hänt inom säkerhetsarbetet på Internet. Ett antibarnpornografi program som spårar och spärrar samt automatiskt anmäler barnpornografiska bilder har lanserats, bara under den första tiden har mängder av försök att nå sådana sidor stoppats. Medierådet i samarbete med SAFT har lanserat ett enkelt test för att göra barn och ungdomar medvetna om hur de bör agera ute på Internet, vi har provat det och det verkar vara bra. Arbetet fortgår och förhoppningsvis kommer massmedia att fokusera lite mer på vad som görs istället för att bara rapportera om vad som inte görs.

7. REFERENSER

Litteratur

- Beck, Ulrich (1998): *Risksamhället på väg mot en annan modernitet*. Göteborg: Daidalos.
- Brante, Thomas & Andersen, Heine & Korsnes, Olav (2001): *Sociologiskt lexikon*. Stockholm: Natur och kultur.
- Forsberg, E & Starrin, B (1997): *Frigörande kraft: Empowerment som modell i skola, omsorg och arbetsliv*. Stockholm: Gothia.
- Giddens, Anthony (1991): *Modernity and self-identity. Self and society in the late modern age*. Cambridge: Polity Press
- Giddens, Anthony (1996): *Modernitetens följder*. Lund: Studentlitteratur.
- Giddens, Anthony (2002): *Modernitet och självidentitet. Självet och samhället i den senmoderna epoken*. Uddevalla: Daidalos.
- Holme, Idar M & Solvang, Bernt K (1997). *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.
- Ohlsson, Lars B & Swärd, Hans (1994) *Ungdom som samhällsproblem*. Lund: Studentlitteratur
- Ohlsson, Lars B (1997) *Bilden av den "hotfulla ungdomen"*. Hässleholm: Värpinge Ord & Text

Internet

- Medierådets hemsida: <http://www.medieradet.se>
- Eurobarometerns hemsida:
http://www.europa.eu.int/comm/public_opinion/index_en.htm
- Eurobarometer, EB602-CC-EB 2004.1: *Illegal and Harmful Content on the Internet*:
http://www.europa.eu.int/information_society/activities/sip/docs/pdf/reports/eurobarometer_EU25_highlights.pdf
- SAFT projektets hemsida: <http://www.saftonline.org/>
- Samlade bakgrundskällor: Internet 1
- Aftonbladet 20050215
<http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/utskrift/0,3258,603626,00.html>
- Aftonbladet 19991129 <http://www.aftonbladet.se/nyheter/9911/29/pedofil.html>
<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=1298&a=416369>

Dagens Nyheter 20040621

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=147&a=279658>

Dagens Nyheter 20030818

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=147&a=171705>

Dagens Nyheter 20041126

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=147&a=347762>

Dagens Nyheter 20041223

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=147&a=358782>

Dagens Nyheter 20040506

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=147&a=262788>

Dagens Nyheter 20050520

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=147&a=417740>

Dagens Nyheter 20050103

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=147&a=361550>

Expressen 20050504 <http://expressen.se/index.jsp?a=279284>

Expressen 20030923 <http://expressen.se/index.jsp?a=64515>

Expressen 20030515 <http://expressen.se/index.jsp?a=34004>

Rapporter

SOU 2000:31 Jämställdhet och IT - en kartläggning på uppdrag av Jämit

Jämställdhetsrådet för transporter och IT. (Linnakivi, Tina) Stockholm:

Näringsdepartementet

8. BILAGOR

8.1 Bilaga 1: Tabeller

Bilaga 1 Tabell 1 N=86	Ingen	Ungdom själva	Föräl- drar	Skolan	Regering Riksdag	Social tjänst	Myndig- het	Privata företag	Internet lever antör	Polis	Privat org	Offent org
Kvinna	1	22	43	16	8	1	1	24	11	3	2	12
% av kvinnor	1,9%	41,2%	81,1 %	30,2%	15,1%	1,9%	1,9%	45,3%	20,8%	5,7%	3,8%	22,7%
Man	1	16	23	6	1	0	0	11	10	2	0	4
% av män	3,0%	48,5%	69,7 %	18,1%	3,0%	0,0%	0,0%	33,3%	30,3%	6,1%	0,0%	12,1%
Skillnad mellan könen	1,1%	7,3%	11,4 %	12,1%	12,1%	1,9%	1,9%	12,0%	9,5%	0,4%	3,8%	10,6%
Total antal	2	38	66	22	9	1	1	35	21	5	2	16
% Total	2,3%	44,2%	76,7 %	25,6%	10,5%	1,2%	1,2%	40,7%	24,4%	5,8%	2,3%	18,6%

Bilaga 1 Tabell 2 N=85		Inget skadligt	Utbildning	Empower- ment	Filter	Regler	Lagar	Föräldrar	Går inte	Annat	Total
Kvinna	Antal	1	42	23	18	17	6	28	3	0	52
	% av kvinnor	1,9%	80,8%	44,2%	34,6%	32,7%	11,5%	53,8%	5,8%	,0%	
	% av Total respondenter	1,2%	49,4%	27,1%	21,2%	20,0%	7,1%	32,9%	3,5%	,0%	61,2%
Man	Antal	0	29	12	9	3	2	17	1	1	33
	% av män	,0%	87,9%	36,3%	27,3%	9,1%	6,1%	51,5%	3,0%	3,0%	
	% av Total respondenter	,0%	34,1%	14,1%	10,6%	3,5%	2,4%	20,0%	1,2%	1,2%	38,8%
	% av Total	1,2%	83,5%	41,2%	31,8%	23,5%	9,4%	52,9%	4,7%	1,2%	100,0%

Bilaga 1 Tabell 3 N=85		Inget skadligt	Utbildning	Empowerment	Filter	Regler	Lagar	Föräldrar	Går inte	Annat	Total
15-24 år	Antal	1	15	10	6	4	3	8	3	1	20
	% av ålder	5,0%	75,0%	50,0%	30,0%	20,0%	15,0%	40,0%	15,0%	5,0%	
	% av total	1,2%	17,6%	11,8%	7,1%	4,7%	3,5%	9,4%	3,5%	1,2%	23,5%
25-34 år	Antal	0	20	16	9	5	3	15	1	0	27
	% av ålder	0,0%	74,1%	59,3%	33,3%	18,5%	11,1%	55,6%	3,7%	0,0%	
	% av total	0,0%	23,5%	18,8%	10,6%	5,9%	3,5%	17,6%	1,2%	,0%	31,8%
35-44 år	Antal	0	16	6	8	7	0	10	0	0	17
	% av ålder	0,0%	94,1%	35,3%	47,1%	41,2%	0,0%	58,9%	0,0%	0,0%	
	% av total	,0%	18,8%	7,1%	9,4%	8,2%	,0%	11,8%	,0%	,0%	20,0%
45-54 år	Antal	0	11	2	2	1	1	8	0	0	11
	% av ålder	0,0%	100,0%	18,1%	18,1%	9,1%	9,1%	72,7%	0,0%	0,0%	
	% av total	,0%	12,9%	2,4%	2,4%	1,2%	1,2%	9,4%	,0%	,0%	12,9%
55+ år	Antal	0	9	1	2	3	1	4	0	0	10
	% av ålder	0,0%	90,0%	10,0%	20,0%	30,0%	10,0%	40,0%	0,0%	0,0%	
	% av total	,0%	10,6%	1,2%	2,4%	3,5%	1,2%	4,7%	,0%	,0%	10,6%
	Antal	1	71	35	27	20	8	45	4	1	85
Total	% av total	1,2%	83,5%	41,2%	31,8%	23,5%	9,4%	52,9%	4,7%	1,2%	100,0%

Bilaga 1 Tabell 4 N=86		Inget skadligt	Utbildning	Empowerment	Filter	Regler	Lagar	Föräldrar	Går inte	Annat	Total
Internetsvana											
Låg	Antal	0	30	9	6	9	3	17	1	1	33
	% av vana	0,0%	91,0%	27,3%	18,2%	27,3%	9,1%	51,5%	3,0%	3,0%	
Medel	Antal	0	21	13	9	3	4	13	2	0	25
	% av vana	0,0%	84,0%	52,0%	36,0%	12,0%	16,0%	52,0%	8,0%	0,0%	
Hög	Antal	1	20	13	12	8	1	15	2	0	28
	% av vana	3,6%	71,4%	46,4%	42,9%	28,6%	3,6%	53,6%	7,1%	0,0%	
Total											86

Bilaga 1 Tabell 5 N=86		Säkert	Olämpligt	Otryggt	Riskabelt	Hotfullt	Farligt	Total
Internetvana								
Låg	Antal	1	15	7	4	6	0	33
		3,0%	45,5%	21,2%	12,1%	18,2%	0,0%	
		1	8	4	9	3	0	25
Medel	Antal	4,0%	32,0%	16,0%	36,0%	12,0%	0,0%	
		0	10	7	10	1	0	28
Erfaren	Antal	0,0%	35,7%	25,0%	35,7%	3,6%	0,0%	
Total	Antal	2	33	18	23	10	0	86
% av total		2,3%	38,4%	20,9%	26,7%	11,6%	0,0%	100,0%

Bilaga 1 Tabell 6 N=86			Internetvana			Total
Ålder * Internetvana			Låg	Medel	Erfaren	
Ålder	15-24 år	Antal	8	4	9	21
		% inom ålder	38,1%	19,0%	42,9%	100,0%
		% inom Internetvana	24,2%	16,0%	32,1%	24,4%
		% av total	9,3%	4,7%	10,5%	24,4%
25-34 år	Antal	4	12	11	27	
	% inom ålder	14,8%	44,4%	40,7%	100,0%	
	% inom Internetvana	12,1%	48,0%	39,3%	31,4%	
	% av total	4,7%	14,0%	12,8%	31,4%	
35-44 år	Antal	6	4	7	17	
	% inom ålder	35,3%	23,5%	41,2%	100,0%	
	% inom Internetvana	18,2%	16,0%	25,0%	19,8%	
	% av total	7,0%	4,7%	8,1%	19,8%	
45-54 år	Antal	8	2	1	11	
	% inom ålder	72,7%	18,2%	9,1%	100,0%	
	% inom Internetvana	24,2%	8,0%	3,6%	12,8%	
	% av total	9,3%	2,3%	1,2%	12,8%	
55-64 år	Antal	6	3	0	9	
	% inom ålder	66,7%	33,3%	,0%	100,0%	
	% inom Internetvana	18,2%	12,0%	,0%	10,5%	
	% av total	7,0%	3,5%	,0%	10,5%	
65- år	Antal	1	0	0	1	
	% inom ålder	100,0%	,0%	,0%	100,0%	
	% inom Internetvana	3,0%	,0%	,0%	1,2%	
	% av total	1,2%	,0%	,0%	1,2%	
Total	Antal	33	25	28	86	
	% inom ålder	38,4%	29,1%	32,6%	100,0%	
	% inom Internetvana	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% av total	38,4%	29,1%	32,6%	100,0%	

Bilaga 1 Tabell 7 N=86			Skalan					Total
Ålder * Skalan			Säkert	Olämpligt	Otryggt	Riskabelt	Hotfullt	
Ålder 15-24 år	Antal		1	11	6	2	1	21
	% inom ålder		4,8%	52,4%	28,6%	9,5%	4,8%	100,0%
	% inom skalan		50,0%	33,3%	33,3%	8,7%	10,0%	24,4%
	% av total		1,2%	12,8%	7,0%	2,3%	1,2%	24,4%
25-34 år	Antal		1	9	4	8	5	27
	% inom ålder		3,7%	33,3%	14,8%	29,6%	18,5%	100,0%
	% inom skalan		50,0%	27,3%	22,2%	34,8%	50,0%	31,4%
	% av total		1,2%	10,5%	4,7%	9,3%	5,8%	31,4%
35-44 år	Antal		0	4	3	6	4	17
	% inom ålder		,0%	23,5%	17,6%	35,3%	23,5%	100,0%
	% inom skalan		,0%	12,1%	16,7%	26,1%	40,0%	19,8%
	% av total		,0%	4,7%	3,5%	7,0%	4,7%	19,8%
45-54 år	Antal		0	2	2	7	0	11
	% inom ålder		,0%	18,2%	18,2%	63,6%	,0%	100,0%
	% inom skalan		,0%	6,1%	11,1%	30,4%	,0%	12,8%
	% av total		,0%	2,3%	2,3%	8,1%	,0%	12,8%
55-64 år	Antal		0	6	3	0	0	9
	% inom ålder		,0%	66,7%	33,3%	,0%	,0%	100,0%
	% inom skalan		,0%	18,2%	16,7%	,0%	,0%	10,5%
	% av total		,0%	7,0%	3,5%	,0%	,0%	10,5%
65- år	Antal		0	1	0	0	0	1
	% inom ålder		,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	% inom skalan		,0%	3,0%	,0%	,0%	,0%	1,2%
	% av total		,0%	1,2%	,0%	,0%	,0%	1,2%
Total	Antal		2	33	18	23	10	86
	% inom ålder		2,3%	38,4%	20,9%	26,7%	11,6%	100,0%
	% inom skalan		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% av total		2,3%	38,4%	20,9%	26,7%	11,6%	100,0%

Bilaga 1 Tabell 8	0-9%	10-19%	20-29%	30-39%	40-49%	50-59%	60-69%	70-79%	80-89%	90-100%	Total
Mobbning %	15,5%	9,5%	17,9%	14,3%	16,7%	10,7%	9,5%	4,8%	0,0%	1,2%	
Mobbning: Antal	13	8	15	12	14	9	8	4	0	1	N=84
Personlig information %	4,8%	10,7%	9,5%	6,0%	9,5%	10,7%	11,9%	20,2%	11,9%	4,8%	
Personlig info: Antal	4	9	8	5	8	9	10	17	10	4	N=84
Träff %	4,8%	16,7%	15,5%	27,4%	10,7%	4,8%	14,3%	3,6%	2,4%	0,0%	
Träff: Antal	4	14	13	23	9	4	12	3	2	0	N=84
Porr %	3,5%	7,1%	5,9%	15,3%	10,6%	12,9%	10,6%	14,1%	7,1%	12,9%	
Porr: Antal	3	6	5	13	9	11	9	12	6	11	N=85
Väld %	5,9%	9,4%	17,6%	14,1%	9,4%	9,4%	3,5%	11,8%	11,8%	7,1%	
Väld: Antal	5	8	15	12	8	8	3	10	10	6	N=85

8.2 Bilaga 2: Enkäten

Hej!

Vi heter Sandra Perkins-Svensson och Jeccika Brorsson. Vi studerar vid Lunds Universitet på socionomprogrammet. Just nu skriver vi vår C-uppsats om ungdomars säkerhet på Internet.

Syftet med denna enkät är att undersöka de föreställningar som man har gällande Internet och ungdomars användande av detta.

Är uppfattningen beroende på respondentens egen utbildning/datorvana?

Vilka risker kan finnas på Internet och vilka åtgärder om några förespråkar man?

Var bör ansvaret ligga för ungdomarna under tiden som de är uppkopplade?

Vi vill få en uppfattning om hur miljön på Internet beskrivs av vuxna och ungdomar.

Enkät

Besvara frågorna genom att sätta ett kryss för lämpligt/lämpliga svarsalternativ. På vissa frågor vill vi också att Ni motiverar Ert svar. Om Ni absolut inte kan eller av någon anledning inte vill svara på någon av frågorna, så hoppa över den.

1. Kön:

Kvinna

Man

2. Ålder:

-15

15-24

25-34

35-44

45-54

55-64

65-

3. Utbildning: (Ange högsta erhållna)

Grundskola/folkskola eller liknande

Yrkeskola/realexamen eller liknande utbildningsnivå

Gymnasium/folkhögskola eller liknande

Universitet/högskola

4. Sysselsättning:

Anställd inom den offentliga sektorn

Anställd inom den privata sektorn

Studerande

Arbetslös/Arbetsmarknadsåtgärd/Sjukskriven/Pensionär

5. Kontakter med barn/ungdomar: (Kryssa i ALLA de alternativ som gäller Er)

Arbetar/aktiv i en verksamhet som involverar barn/ungdomar. (ex. skola, sportklubb)

Förälder till barn/ungdom.

Har annan regelbunden och nära kontakt med barn/ungdomar.

Har ingen särskild kontakt med barn/ungdomar.

6. Har Ni tillgång till Internet? (Kryssa i ALLA de alternativ som gäller Er)

Nej

Ja, hemma

Ja, på arbetet

Ja, i skolan

Ja, annan plats, nämligen: _____

7. Ange hur ofta Ni har använt Er av Internet under de 3 senaste månaderna:

I stort sett varje dag (ange i fråga nr.8 i vilken omfattning)

minst en gång per vecka men inte varje dag (ange i fråga nr.8 i vilken omfattning)

minst en gång per månad men inte varje vecka

mindre än en gång per månad

aldrig

8. Om Ni har angett att Ni använder Internet minst en gång per vecka ange hur mycket?

mindre än 1 tim.

1-5 tim.

5-10 tim.

10-20 tim.

mer än 20 tim.

9. Ange vad har Ni använt Internet till under de 3 senaste månaderna: (Kryssa i ALLA de alternativ som gäller Er)

- skicka och ta emot e-post
- annan kommunikation (t.ex. för att chatta)
- Internettelefoni/videokonferens (webbkamera)
- lyssna på webbradio/webTV, spela spel eller "ladda ner" musik/spel/bilder
- köpa/beställa/sälja varor/tjänster eller Internetbank/andra finansiella tjänster,
- hämta information/läsa websidor, hemsidor, tidningar, information etc .. dvs. surfar
- följa utbildning eller söka arbete (skola, högskola, kurs etc.) eller skicka/"ladda ner"/fylla i formulär eller blanketter till/från myndigheter

10. Vet ni vart ni kan vända er om ni upptäcker något olagligt eller opassande på nätet?

- Nej
- Ja. Vart? _____

11. Hur stor procentandel ungdomar som använder Internet tror Ni har upplevt mobbning (förolämpningar eller trakasserier) på Internet?

- 0-9%
- 10-19%
- 20-29%
- 30-39%
- 40-49%
- 50-59%
- 60-69%
- 70-79%
- 80-89%
- 90-100%

12. Hur stor procentandel ungdomar som använder Internet tror Ni har gett ut personlig information (som kan spåras) på nätet?

- 0-9%
- 10-19%
- 20-29%
- 30-39%
- 40-49%
- 50-59%
- 60-69%
- 70-79%
- 80-89%
- 90-100%

13. Hur stor procentandel ungdomar som använder Internet tror Ni har träffat någon i person som de har först träffat på nätet?

- 0-9%
- 10-19%
- 20-29%
- 30-39%
- 40-49%
- 50-59%
- 60-69%
- 70-79%
- 80-89%
- 90-100%

14. Hur stor procentandel ungdomar som använder Internet tror Ni har besökt porrsajter (sexuellt upphetsande) på nätet?

- 0-9%
- 10-19%
- 20-29%
- 30-39%
- 40-49%
- 50-59%
- 60-69%
- 70-79%
- 80-89%
- 90-100%

15. Hur stor procentandel ungdomar som använder Internet tror Ni har sett grova våldsskildringar (dvs. visar handling/konsekvens där någon dödar, skadar eller tillfogar fysiskt lidande) på nätet?

- 0-9%
- 10-19%
- 20-29%
- 30-39%
- 40-49%
- 50-59%
- 60-69%
- 70-79%
- 80-89%
- 90-100%

16. Vad upplever Ni som olämpligt för ungdomar på Internet?

- Inget
- Detta: _____

17. Ange hur Du upplever att Internet är för ungdomar på skalan nedan:

- 0 säkert (obegränsad tillgång är lämpligt)
- 2 olämpligt (viss tillsyn bör has)
- 4 otryggt (övervakning behövs)
- 6 riskabelt (kontroll behövs)
- 8 hotfullt (tillgången bör begränsas)
- 10 farligt (bör förbjudas)

18. Vilket av följande påståenden är mest korrekt angående ungdomars säkerhet på Internet

- det finns inte mycket man kan göra åt det.
- något borde göras för att skydda ungdomarna ute på nätet.
- något görs redan men det bör göras mera.
- det görs redan allt som **bör** göras för att göra ungdomarna säkra på Internet.
- det görs redan allt som **kan** göras för att göra ungdomarna säkra på Internet.
- Jag vet inte, det finns experter som håller koll på det.

19. Tycker Ni att ungdomar är bättre på att hantera sin säkerhet (skydda sin identitet/integritet) på nätet än vuxna?

- Ja. Varför: _____
- Nej. Varför: _____

20. Vem anser Ni har det huvudsakliga ansvaret för att skydda ungdomarna på nätet? (Kryssa i högst 3 alternativ)

- Ingen
- Ungdomar själva
- Föräldrarna
- Skolan
- Regering/riksdagen
- Socialtjänsten
- Myndigheter: vilka _____
- Privata företag som har sidor på nätet (som Lunarstorm osv.)
- Mjukvaruföretag
- Internet leverantörer (som Telia, Bredbandsbolaget osv.)
- Polisen
- Privata organisationer skapad för att utföra den uppgiften
- Offentlig organisation skapad för att utföra den uppgiften
- Annat: _____

21. Vilka känner Ni till som redan arbetar med frågor kring säkerhet på Internet?

- Ingen
- Ungdomar själva
- Föräldrarna
- Skolan
- Regering/riksdagen
- Socialtjänsten
- Myndigheter: vilka: _____
- Privata företag som har sidor på nätet (som Lunarstorm osv.)
- Mjukvaruföretag
- Internet leverantörer (som Telia, Bredbandsbolaget osv.)
- Polisen
- Privata organisationer skapade för att utföra den uppgiften
Namnge de Du känner till: _____
- Offentlig organisation skapad för att utföra den uppgiften
Namnge de Du känner till: _____
- Annat: _____

22. Vad är de bästa sätten enligt Er att skydda barn och ungdomar från skada vid Internet användning? (Kryssa i högst 3 alternativ)

- Det finns inget skadlig på Internet
- Utbildning – att lära barn och föräldrar om farorna som finns och hur man undviker dem
- Empowerment - att lära barnen hur de ska hantera farorna
- Att använda tekniska lösningar som filter (dvs. begränsa tillgång till Internet på en data)
- Regelsystem på skolor och i hemmen om vad man får lov att göra på datorn
- Att lagstifta
- Att föräldrar engagerar sig
- Inget - Det går inte att skydda dem
- Annat: _____

23. Vilka av nedanstående alternativ anser Du finns i tillräckligt stor utsträckning redan för att skydda barn och ungdomar vid Internetanvändning? (Kryssa i alla alternativ som gäller Er)

- Det finns inget skadlig på Internet
- Utbildning – att lära barn och föräldrar om farorna som finns och hur man undviker dem
- Empowerment - att lära barnen hur de ska hantera farorna
- Att använda tekniska lösningar som filter (dvs. begränsa tillgång till Internet på en data)
- Regelsystem på skolor och i hemmen om vad man får lov att göra på datorn
- Att lagstifta
- Att föräldrar engagerar sig
- Inget - Det går inte att skydda dem
- Annat: _____

24. Vilket är det starkaste argumentet enligt Er för att erbjuda ett begränsat Internetutbud?

25. Vilket är det starkaste argumentet enligt Er för att erbjuda ett så fritt Internet som möjligt?

Tack för Din medverkan!